

TECHNISCHE TERMEN door C. J. van der KLAUW en G. J. van DORDT.
19 x 13 cm, 197 pagina's. Zevende geheel herziene druk. 1965. E. J. Brill, Leiden.
Ingenaaid f 6.80.

De bedoeling van dit zeer handige boekje is een naslagwerkje te zijn voor studenten in de zoölogie en de menselijke anatomie. De biologische literatuur is vaak doorspekt met vele vreemde woorden, die voor de leek onbekend zijn, maar in het vakgebruik hun grote waarde hebben. Met een enkel — zij het dan vreemd woord — kan vaak een begrip aangeduid worden, dat anders met vele woorden verklaard of omschreven zou moeten worden.

Ook in onze Vita Marina - zeebiologische documentatie zult u zulke „biologische uitdrukkingen en woorden” wel tegenkomen. Wij proberen meestal de betekenis meteen toe te voegen, maar afgezien daarvan menen wij dat ook voor onze lezers dit boekje van veel waarde kan zijn. Het gehele boekje is alfabetisch gerangschikt, zodat het terugvinden enorm gemakkelijk is. Het vreemde woord wordt niet alleen verklaard, maar tevens wordt de afleiding uit het Grieks of Latijn toegevoegd.

B. E.

STEKELHUIDIGEN door Drs. W. J. WOLFF.

16½ x 21 cm, 16 pagina's, 28 tekeningen. 3e druk, april 1965. Uitgave: Kon. Ned. Natuurhist. Vereniging en de Ned. Jeugdbond voor Natuurstudie. f 1.25.

Deze tabel no. 20 uit de strandwerkgemeenschap-tabellenserie beleeft nu zijn 3e herziene druk. Deze reeds vaker in de Vita Marina aangekondigde tabellen geven een duidelijk overzicht van de betreffende diergroep in anatomische zin, gevolgd door een determinatietabel van de soorten die in ons faunagebied aangetroffen kunnen worden. Tevens vinden we enkele gegevens over de conservering alsmede een verwijzing naar aanbevolen literatuur. Ook deze tabel zal voor de strandtippelaars weer een welkome aanwinst betekenen.

MESHEFTEN EN ZWAARDSCHEDEN door R. M. VAN URK.

16½ x 21 cm, 11 pagina's. Tabel no. 21 van de S.W.G. Tabellenserie. Uitgave Kon. Ned. Natuurhistorische Vereniging en de Ned. Jeugdbond voor Natuurstudie. Oktober 1965. f 1.40.

De schrijver, die enige tijd geleden de genera Solen en Ensis wat betreft de systematiek onder de loep heeft genomen en hierin klaarheid heeft gebracht, geeft in deze determinatietabel beschrijvingen van allerlei in Nederland voorkomende soorten, terwijl op twee tegenoverliggende pagina's mooie duidelijke afbeeldingen de tekst ondersteunen.

Met deze nieuwe tabel behoeft het determineren van mesheften en zwaardscheden (totaal 6 soorten voor Nederland) geen moeilijkheden meer op te leveren.

B. E.

De beide besproken tabellen (nrs. 20 en 21) kunnen worden besteld door storting of overschrijving op postrekening 535844 t.n.v. de S.W.G. Tabellenadministratie te Den Haag.

ZEEVISSEN door drs. H. NIJSSEN.

Wetenschappelijke mededeling no. 65 van de Kon. Ned. Natuurhistorische Vereniging. 16½ x 21 cm, 68 pagina's, 115 zwart-wit tekeningen. September 1966. f 4,25. Administratie: Bureau K.N.N.V. C.24, Hoogwoud, postrekening 13028.

Verlucht door 115 prima tekeningen, die ontleend zijn aan Poll's Poissons marins geeft de schrijver duidelijke determinatietabellen en wel eerst een die tot de bepaling van de familie voert, waarna een tweede — uitvoeriger door toevoeging van meerdere bijzonderheden als kenmerken, leefwijze en verspreiding — elke soort bespreekt. De tabel behandelt al die vissen welke in de afgelopen 25 jaar aan onze kust gesignaleerd werden.

Een prima tabel, die vele strandtippelaars, maar ook zij die regelmatig visafslagen bezoeken, graag zullen raadplegen.

Jammer dat de tekeningen niet directer bij de tekst geplaatst konden worden. De typografie doet wat rommelig aan. Hierin zou bij een herdruk wel verbetering gebracht kunnen worden. Al met al echter een goede tabel waarvoor we schrijver dankbaar zijn.

B. E.

LIFE ON THE AUSTRALIAN SEASHORE door G. Y. McKEON.

19 x 24½ cm, 150 pagina's, 24 zwart-wit platen en 1 in kleur. The Jaracanda Press, Brisbane. Geb. Austr. \$ 4.95.

Ook in Australië doet zich het verschijnsel voor dat vele touristen 's zomers de kust bezoeken en dan geconfronteerd worden met de dierenwereld in zijn bonte verscheidenheid. Hiervan zal menige kustbezoeker graag wat meer te weten komen en met bovenstaand boek zal hem dit zeker lukken. Het is een boek dat wat doet denken aan ons Wat vind ik langs het strand of Der Strandwanderer, maar het is kloeker van opzet en wat luxer van uitvoering.

Na een korte inleiding, waarin iets gezegd wordt over het verzamelen van allerlei biologische zaken, worden in achtereenvolgende hoofdstukken de eencelligen, de sponsen, de holtedieren, de wormen, de stekelhuidigen, de geleedpotigen, de weekdieren, de chordata, de vissen, de vogels en tot slot de wieren en enkele kustbewonende zaadplanten behandeld.

Het zal de schelpenverzamelaar verheugen dat meer dan 10 volle pagina's aan de schelpen gewijd worden, zodat wij menen dat dit boek erg welkom zal zijn voor hen die misschien van vrienden of kennissen schelpen uit deze gebieden hebben gekregen, maar met de determinatie nog moeite hebben.

Verder is het aardig om eens een globale indruk te krijgen van het dierenleven van een kust die wij zeker allemaal wel eens zouden willen bezoeken. De tekst geeft beschrijvingen van de dieren en hun verspreidingsgebied. Een korte literatuurlijst en een verklarende lijst van moeilijke biologische termen besluiten het boek.

Bij de platen staan de populaire namen, waaraan de wetenschappelijke verzamelaar niet zo veel heeft, maar gelukkig staat achterin het boek een alfabetische lijst van de populaire namen met erachter de Latijnse namen. Jammer dat deze niet direct naast de platen werden afgedrukt. Dit zou bij een tweede druk eenvoudig te herzien zijn.

B. E.

VISSEN DER WERELD door Hans HVASS.

16 x 22½ cm, 159 bladzijden, ruim 500 kleurtekeningen van Wilhelm Eigener. Nederlandse vertaling en bewerking door dr. B. Hubert en J. A. Meijer. Moussault's Uitg. N.V., Amsterdam. 1966 f 9.50.

Het is de eerste maal, dat wij op deze plaats aandacht besteden aan een deeltje van de bij velen reeds bekende serie grote natuurgidsen van deze uitgever. De reden daarvan zal duidelijk zijn, wanneer we weten, dat de al eerder uitgegeven delen wegens de behandelde diersoorten — zoogdieren, vogels, reptielen, e.a. — slechts geringe raakpunten hebben met de zeebiologie.

Dit boekje wil, zoals het voorwoord zegt, een indruk geven van de grote rijkdom van vormen en kleuren in de wereld der vissen. Daarin is men, zo dachten wij, ten volle geslaagd. Men heeft voor dit doel uit de meer dan 25.000 soorten zout- en zoutwatervissen van de gehele wereld uiteraard slechts een kleine greep kunnen doen. Dat men er in deze beperkte omvang desondanks in geslaagd is een goed beeld van het geheel te geven, is mede bereikt door iedere besproken soort tevens af te beelden. Daarnaast geeft de uit het Deens vertaalde en beknopte tekst gegevens over verspreiding, afmeting en dikwijls ook andere biologische bijzonderheden.

Bijzondere vermelding verdient het, dat alle besproken soorten naast de wetenschappelijke naam tevens zijn voorzien van de Nederlandse naam. Waar deze officieel niet bestond, hebben de vertalers er een gecreëerd. In hun voorwoord verdedigen zij deze vrijheid, omdat de wetenschap nogal sceptisch staat tegenover het geven van Nederlandse namen aan buitenlandse planten en dieren. Zonder te treden in de vraag of alle vondsten even gelukkig zijn, juichen wij deze vrijheid toe en kunnen het slechts betreuren, dat niet voor meer diersoorten behoorlijke Nederlandse namen bestaan. Dat de internationale wetenschap zich van internationaal verstaanbare namen bedient, is logisch en zelfs noodzakelijk, maar dat staat geheel los van het hanteren van nationale benamingen voor andere doeleinden, zoals het opwekken van belangstelling voor de levende natuur. En dit zeer populaire boekje beoogt waarlijk geen wetenschappelijk werk te zijn, ook niet door het vermelden van de wetenschappelijke namen. Trouwens de nuttige functie van deze namen wordt toch ook niet aangetast door de bezwaren, die taalkundigen kunnen hebben tegen de wijze waarop daarin soms met het Latijn en Grieks wordt omgesprongen.

W. F.

WERELD DER NATUUR door V. J. STANEK.

30 x 22½ cm, 205 pagina's, 300 foto's, waarvan 16 in kleur. Vertaald door J. G. Nieuwendijk. Uitgeversmaatschappij Holland-Haarlem. Geb. f 17,90.

V. J. Stanek, directeur van de dierentuin van Praag, vervaardigde de 300 prachtige foto's voor deze forse uitgave, die voor alles een biologisch prentenboek in de goede betekenis van het woord wil zijn. De tekst is summier gehouden en onze aandacht wordt daardoor volledig op de foto's gericht.

Mede door het prachtige drukprocedé zijn hier juweeltjes van fotokunst te bewonderen. De schrijver of moeten we misschien meer zeggen de fotograaf trekt met ons door vele dier- en plantengroepen, waarvan we de zoogdieren, insecten, vogels, schelpen en koralen willen noemen. Vooral van koralen wordt vrij veel gegeven en wel heel mooie macrofoto's van details.

B. E.

CONE SHELLS OF THE WORLD door J. A. MARSH.

Illustraties van O. H. Rippingale. 28,5 x 21,5 cm, 166 pagina's, 22 kleurplaten. £6/6/- geb. Jaracanda Press, Brisbane.

Een veel geüite wens is dat er een boek zou bestaan waarin alle tropische schelpen afgebeeld en beschreven zouden staan. Dit zal wel altijd een vrome wens blijven, gezien het grote aantal mollusken, ruim 80.000. Wie zou dit moeten schrijven? Daarom zijn wij erg gelukkig met bovenstaand boek, dat een zo belangrijke en veel soorten omvattende familie — Conidae — behandelt.

Conussen of kegelslakken genieten sinds mensenheugenis de belangstelling van de mens en welke verzamelaar heeft nooit gehoord van de zeldzame en zeer kostbare *Conus gloriamaris* Chemnitz?

Bijna 500 verschillende Conussoorten worden beschreven met hun verspreidingsgebied, kleur, vorm en afmeting. Rippingale verzorgde de illustraties in aquarel. Bij eerste oogopslag storen bij de afbeeldingen de nogal opvallende lijnen, welke de omtrekvorm van de schelp accentueren. Dit heeft de tekenaar waarschijnlijk gedaan om duidelijk de bolle, rechte of holle vorm van de schelp aan te geven.

Determineren blijft altijd een moeilijke zaak, juist waar het hier ook weer handelt om schelpen, die binnen de soort vaak zeer variabel zijn. Gelukkig geeft het boek van dezelfde soort meerdere afbeeldingen, waaruit de variabiliteit — vaak afhankelijk van de vindplaats — duidelijk spreekt.

Hoewel wij zelden in de gelegenheid zullen zijn levende conussen te verzamelen en voor de collectie te conserveren — hoogstens *Conus mediterraneus* Bruguière — is het toch prettig dat de auteur aandacht heeft gegeven aan deze twee onderwerpen.

B. E.

SHELLS OF THE WORLD IN COLOUR door TADASHIGE HABA.

Vol. I, The Northern Pacific, 16 x 21,5 cm, 176 pag., 56 platen in kleur en zwart-wit.

Vol. II, The Tropical Pacific, 16 x 21,5 cm, 193 pagina's, 68 kleurplaten.

Uitgave: Hoikusha, Osaka, Japan. 1966. Vol. I. f 33.85; Vol. II f 39.80, geb.

Deze beide nieuwe uitgaven vormen een welkome uitbreiding van de literatuur welke reeds door dezelfde uitgever op de markt gebracht werd en die bij elke verzamelaar bekend is als de Japanse boeken. De reeds eerder verschenen 2 delen behandelen de schelpen van de West-Pacific, terwijl bovengenoemde delen de mollusken van de Noord- en de Tropische Pacific voor hun rekening nemen.

Voor wat deze uitgaven betreft geldt zeker het spreekwoord: goede wijn behoeft geen krans. De kleurplaten zijn weer even fraai als in de vorige uitgaven. De tekst — Japans — zal voor de verzamelaar weer een struikelblok betekenen, maar gelukkig zijn de wetenschappelijke namen ook voor ons weer leesbaar.

Bepaalde soorten, die een groot verspreidingsgebied hebben en die we uit de voorgaande delen reeds kenden, zijn ook nu vertegenwoordigd, maar dit is onvermijdelijk en zeker niet belangrijk. Honderden „nieuwe” soorten stellen ons in staat weer een belangrijke stap verder te komen bij de determinatie. Men dient wel de wereldkaart even te bestuderen om te beseffen welk een enorm gebied nu reeds door deze 4 boeken omvat wordt.

Natuurlijk blijft er iets te wensen over en wel dat ook deze twee delen snel een Engelse editie zullen beleven, zodat wij dan ook van de tekst kunnen profiteren.

B. E.

ECOLOGIE door LESLIE REID.

18 x 11 cm Pocketuitgave in de Aula reeks, 18 foto's in zwart/wit, 320 pagina's. Het Spectrum N.V., Utrecht. f 3,90 ingen.

Ecologie is een boekje dat door elke natuurliefhebber en zeker door specialisten op een bepaald gebied gelezen zou moeten worden. Ecologie immers is de studie betreffende de samenhang en de relaties, welke tussen dier en plant, bodem en atmosfeer bestaan binnen een bepaald milieu.

Hoewel de auteur in verband met de overzichtelijkheid bij de behandeling van de stof gedwongen was de stof over een aantal interessante hoofdstukken te verdelen, weeft hij voortdurend het begrip samenhang tussen dier en plant door zijn tekst. Juist specialisten, die vaak zo intens bezig zijn met hun specifieke onderwerp, vergeten vaak dat ook hun dier of diergroep (dit geldt natuurlijk ook voor de botanist) deel uitmaakt van een groter geheel. Ook voor ons zeebiologen en aquarianers, die vaak in het veld doende zijn om materiaal te verzamelen, is het noodzakelijk steeds doordrongen te zijn van het feit dat een bepaald dier of wier gezien moet worden als deel van het milieu, afhankelijk van dit milieu en bijdragend aan dit milieu.

De warme liefde van de schrijver voor de natuur als een complex geheel moge ook de lezer deelachtig worden. Een fijn en aanbevelenswaardig boekje met een rijke inhoud, die ons kan leren de natuur rondom ons met meer begrijpende ogen te zien.

B. E.

STARFISHES AND THEIR RELATIONS door AILSA M. CLARK.

14 x 21 cm, 119 pagina's, 28 foto's en 31 tekeningen (zwart-wit). Uitgave: The Trustees of the British Museum, Londen. 1962. f 6.70.

In menig zeeaquarium kruipen zeesterren traag over de vastgesponnen mosselen en de eigenaar zal u misschien wel een paar bijzonderheden over deze zeedieren kunnen vertellen. Maar of hij u ook het naadje van de kous kan vertellen? Dit zou wel het geval zijn, wanneer hij dit aantrekkelijke boekje over de vertegenwoordigers van de 5 klassen van de stekelhuidigen zou hebben gelezen. Zeesterren, zeeappels, zeekomkommers en zeelelies zijn anatomisch zeer interessante dieren met hun voortbewegingswijze, die enig in de natuur is. Ook in hun ontwikkeling via vreemdsoortige larvenstadia weten zij ons — evenals door hun bijzonder regeneratievermogen — te boeien. Wie zich echt goed wil oriënteren over bouw en levenswijze van deze bijzondere hoofdadeling uit het dierenrijk, zal in dit fraai uitgevoerde boekje een schat van gegevens vinden.

Het boekje is overzichtelijk opgezet gezien de hoofdstukken waarvan we enkele belangrijke willen noemen. Lichaamsvorm en voortbeweging, symmetrie, ontwikkeling, classificatie, voeding bij de 5 klassen, regeneratie, aanpassing voor verdediging, parasieten, voortplanting en het economisch belang van de stekelhuidigen.

Een bezwaar kleeft aan het boekje: we hadden zo graag een goed naslagregister toegevoegd gezien. Dit ontbreekt. Misschien bij een herdruk nog te herstellen. Overigens een aanbevelenswaardig boekje.

B. E.

DE ZEE door Leonard ENGEL.

21½ x 28½ cm, 189 bladzijden, vele illustraties in kleuren en zwart-wit. Nederlandse bewerking door Inga E. Diraoui en dr. C. van Rijsinge. N.V. Het Parool, Amsterdam. 1967. f 19.75.

Voor het leren kennen van het leven in de zee is het stellig ook van belang iets te weten over de zee zelf. Die immers vormt het milieu, waarin de dieren van onze belangstelling geboren worden, leven en sterven. En het ligt voor de hand, dat vele bijzonderheden van de zee, zoals de diepte, de golven, de stromingen, de bodem, het getij en de kusten de levensomstandigheden in enigerlei opzicht zullen beïnvloeden. Juist hierover brengt dit boek uit de bekende Parool/Life-serie ons op populaire wijze de nodige wetenswaardigheden. Daarbij wordt het biologische aspect geenszins verwaarloosd. De kringloop van het leven in de zee krijgt de volle aandacht. Het geheel is rijkelijk voorzien van vele en vaak unieke afbeeldingen, waarom deze boekenserie terecht zoveel bekendheid geniet.

Voor wat betreft de hiervoor genoemde onderwerpen is het van minder belang, dat deze uitgave in feite een ongewijzigde herdruk is. Wel moet men dit duidelijk voor ogen houden bij de hoofdstukken over de relatie mens-zee. De daarin vermelde feiten berusten kennelijk op de stand van zaken rond 1961 en iedereen weet wat zes jaar wetenschap betekent. Voor de onderzoekingen van de zee in ieder geval heel veel.

Tenslotte vermelden wij nog de twee naar onze smaak wat willekeurig gekozen maar daarom niet minder interessante onderwerpen: de haai contra de mens en de mens contra het zeezoogdier. Er blijkt hiertussen in ieder geval één duidelijk verschil. Het moge dan zo zijn dat een aanval van een haai voor de aangevallene fataal kan zijn, aanvallen van de mens gaan dikwijls helaas zolang door, dat meermalen zelfs het voortbestaan van een soort op het spel staat.

W. F.

SCHAALDIEREN (CRUSTACEA) AFGEBEELD OP POSTZEGELS door L. B. HOLTHUIS.

16 x 24 cm, 21 bladzijden, enkele zwart-wit foto's. No. 8 van de Zoölogische bijdragen van het Rijksmuseum van Natuurlijke Historie te Leiden. E. J. Brill, Leiden. 1967. f 2.50.

In het bijzonder gelet op de herkomst zal velen het verschijnen van deze uitgave verwonderen, omdat zij menen, dat postzegels met dierafbeeldingen niets te maken hebben met (zee)biologie in welke vorm ook. Anderen zullen zich erover verheugen, dat een wetenschappelijke determinatie van de verschillende afbeeldingen hun verzameling voor hen in betekenis doet toenemen. Wij hopen met hen, dat meer dergelijke uitgaven zullen verschijnen.

De verschillende soorten zijn overeenkomstig de systematische indeling van de behandelde klasse gerangschikt. Er zijn slechts weinig (biologische) gegevens vermeld. Alleen iets over het verspreidingsgebied en over de economische betekenis. Helaas ontbreekt een register. Dit hadden wij liever gezien dan de behandeling van de zegels met symbolische afbeeldingen — dierenriem en kankerbestrijding —, omdat de biologische betekenis van dergelijke afbeeldingen juist door velen en zoals uit dit boekje blijkt niet ten onrechte als twijfelachtig wordt beschouwd.

W. F.